

četných ódach a elégiách, ktoré znejú z úst ľudí celého sveta a z ktorých mnohé nadchýňali po celé stáročia, že v týchto umeleckých dielach, kde sa láska opisuje tak vášnivo a jej objekty sa zobrazujú v nekonečných variáciách, nehovorí sa ani slovko o proporcií, hoci bola, ako niektorí jednostaj tvrdia, hlavným komponentom krásy, kým iné kvality sa spomínajú tak často a tak vrúčne? [Ale ak proporcia nemá túto moc, môže sa zdať nepochopiteľné, ako mohlo dôjsť pôvodne k tomu, aby ju mnohí ľudia vášnivo obhajovali. Domnievam sa, že to vyplýva zo záľuby ľudí vo vlastných dielach a predstavách, ďalej z nesprávnych úvah o účinkoch zvyku na tvar živočíchov; príčina spočíva aj v Platonovej teórii spôsobilosti a účelovosti.] Z tohto dôvodu budem v ďalšom odseku skúmať účinky zvyku na tvar zvierať a potom myšlienku spôsobilosti: lebo ak proporcia neúčinkuje ako prirodzená sila, sprevádzajúc určité miery, musí účinkovať alebo ako zvyk alebo ako idea spôsobilosti, inej cesty niet.

5

/Ďalšia úvaha o proporcií

/Zvyk

Ak sa nemýlim, značná časť predsudkov obhajujúcich proporciu nevznikla ani tak z pozorovania nejakých určitých mier v krásnych telesách, ako z nesprávnej myšlienky o vzťahu medzi deformáciou a krásou, totiž pokiaľ sa tento vzťah považoval za protikladný. Z tohto princípu sa vyvodzovalo, že tam, kde sa odstránili príčiny deformácie, musí prirodzene a nevyhnutne vystúpiť krása. Považujem to za omyl. Pretože deformácia je protikladom nie krásy, ale bežnej úplnej formy. Ak má človek jednu nohu kratšiu než druhú, je deformovaný, pretože nám čosi chýba k úplnosti celej idey človeka — a o ten istý účinok ide rovnako pri nedostatkoch prírody ako pri mrzačeníach, ktoré zapríčinili úrazy. Kto má napríklad hrb, je deformovaný, pretože jeho chrbát má neprirodený tvar a podnecuje ideu nejakej choroby alebo nešťastia. Keď má niekto krk značne dlhší alebo kratší, než je bežné, hovoríme, že je čiastočne deformovaný, nakoľko ľudia nie sú bežne takto sformovaní. Avšak skúsenosť nás môže každý deň presvedčať o tom, že človek môže mať obe nohy rovnako dlhé, ktoré si z každého hľadiska navzájom zodpovedajú, ďalej krk normálnej dĺžky a chrbát úplne rovný, no i tak vôbec nevnímame čo i len najmenšiu krásu. Krása je vskutku natoľko vzdia-